

6. Rune Lykkeberg: Mediemaskinen fordømmer terrorister – men gør dem også til globale celebrities¹

Teksten er bragt i Politiken, 29. august 2015. Rune Lykkeberg (f. 1974) er journalist.

Vores underholdningsindustri kan også fungere som terroristernes platform for propaganda.

Hvis en ung mand vil have sit billede på alle verdens forsider, og hvis han drømmer om at få sine sidste ord læst op i globale nyhedsudsendelser, behøver han ikke
5 blive popsanger eller sportsstjerne. Det er tilstrækkeligt at blive terrorist – i Vesten.

Han bliver ikke berømt, hvis han sprænger sig i luften i Afghanistan eller Irak. Men rammer han et symbolsk mål i Vesten, kan han være sikker på, at medierne vil lave lange fortællende portrætter, bringe hans barndomsbilleder og tale med
10 hans gamle lærere, sportstrænere og venner. Hans skæbne bliver til en fortælling for et globalt publikum.

Heldigvis er det ikke en attraktiv berømmelse for særlig mange mennesker, fordi den som regel koster dem livet, og lykkeligvis er det at slå andre mennesker ihjel for de fleste mennesker en så uacceptabel handling, at de ikke kan få sig selv
15 til det.

Men for rastløse unge mennesker i den vestlige verden er terrorhandlingen stadig den korteste vej til forsider og nyheder. Og vi kan se, hvordan IS² har brugt pressens billeder af Omar el-Hussein³ i deres propagandamateriale, hvor han fremstilles som den forbilledlige martyr.

20 Vi fordømmer terroristerne, og vi tager afstand fra terrorismen, men vi må erkende, at vores intense dækning af dem også gør dem til globale celebrities. På den ene side er terroristen i den vestlige verden det ultimative fjendebillede. Det er ondskabens inkarnation⁴ i det 21. århundrede.

Men på den anden side dyrker vi berømmelse som et mål i sig selv. Og flere af
25 de terrorister, som er vokset op i Vesten, har forsøgt sig som fodboldspillere eller rappere, inden de blev terrorister.

Selvfølgelig spiller islam en rolle, fordi den formulerer en højere sag, tilbyder ritualer og uniformer for handlingen og sætter en scene for det store attentat. Men det er også en vestlig drøm om den ultimative handling og den globale berømmel-
30 se, som bliver realiseret gennem terrorattentatet.

Det er et ubehageligt paradoks, at den politisk værste handling også er vejen til at realisere en af de største drømme i vores kultur. Verdensberømmelse.

Det er ikke nyt, at vi dyrker de skikkelser i populærkulturen og i kunsten, som
35 vi tager afstand fra i den politiske kultur. Pæne middelklasseunge beundrer gang-

¹ *celebrities*: berømt heder.

² *IS*: islamisk terrorbevægelse.

³ *Omar el-Hussein*: dansker, som begik terrorhandling i København, februar 2015.

⁴ *inkarnation*: legemliggørelse, fremtræden.

stere i musikvideoer, som de ville hade at møde på gaden, og fodboldfans elsker Zlatan Ibrahimovic⁵ radikalitet, selvom de ville hade, hvis han blev deres søsters kæreste.

Enhver, der har set ”Godfather”⁶, har oplevet at sympatisere med en mafialeder, 40 der egentlig er en afstumpet massemand og strategisk forbryder.

Hvis vi så en film, hvor Osama bin Laden⁷ var hovedpersonen, ville vi sikkert også få sympati for ham som den ensomme idealist, der vil ofre sit liv for en kamp imod verdens militære magt. Vi fordømmer ham etisk og politisk, men han er en langt mere spændende helt i en film end Helle Thorning-Schmidt og Lars Løkke 45 Rasmussen.

Set i det perspektiv har formanden for Jødernes Samfund, Dan Rosenberg Asmussen, ret, når han siger, at det er farligt, at Zentropa⁸ nu vil lave en spillefilm om Omar el-Husseini. Den mand, vi er enige om at fordømme for attentaterne på Krudttønden og synagogen i København i januar, skal nu være hovedperson i en 50 film: ”Spørgsmålet er, om en fiktionsfilm er det rigtige format, for jeg frygter, at den vil skabe både sympati og forståelse for Omar”, sagde Rosenberg til Berlingske lørdag.

Som regel regner vi det for en kvalitet, at kunst og populærkultur udfordrer vores verdensbilleder og flytter vores blik fra den måde, vi normalt ser verden på.

55 Vi kan beundre skønheden i en ødelæggelse, der etisk set er forfærdelig, eller nyde lydene af ordene i et digt, selvom vi ikke er enige i tekstens udsagn. Det var derfor, Platon ville have digterne smidt ud af sin idealstat: De forvirrede de unge mennesker.

Det kan være svært at fastholde billedet af ondskaben, hvis man følger en persons livshistorie. Men det er ikke bare det: Selv den person, der opleves som ondskabsfuld og brutal, kan virke fascinerende og forførende på publikum. Det er bare ikke et afgørende argument imod en film eller en dækning.

Det er derimod et vilkår, at vores fortællinger, kulturindustri og kunst kan blive brugt som platform for propaganda af vores modstandere. Og hvis man laver kultur og fortællinger, må man erkende, at det betyder noget. Og at det kan være farligt. Vi er ikke uskyldige.

⁵ Zlatan Ibrahimovic (f. 1981): svensk fodboldspiller.

⁶ *The Godfather*: Oscarbelønnet film om mafiaen. Filmen er fra 1972 og instrueret af Francis Ford Coppola, baseret på roman af Mario Puzo.

⁷ *Osama bin Laden (1957-2011)*: leder af terrorbevægelsen al-Qaeda.

⁸ *Zentropa*: dansk filmproduktionselskab.